

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“ _____ ” _____ 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**
за магістерською програмою професійного спрямування
Фінансовий та страховий менеджмент
на тему:
«Управління ризиками фінансової установи»

Виконавець студент VI курсу
факультету ЦЗФН

Яманді Руслан Ілліч

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

К.е.н., ст. викл.

(науковий ступінь, вчене звання)

Астахова Наталя Ігорівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ	8
1.1. Економічна сутність та класифікація ризиків фінансової установи.....	8
1.2. Вплив кредитного ризику на діяльність фінансових установ.....	14
1.3. Характеристика основних методів оцінки та мінімізації банківських ризиків.....	24
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ В УКРАЇНІ	34
2.1. Показники фінансової діяльності ПАТ АБ «Південний».....	34
2.2. Оцінка управління кредитним ризиком банку на прикладі ПАТ АБ «Південний».....	44
2.3. Аналіз процесу формування кредитного ризику в банківській системі України.....	53
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ БАНКУ З УРАХУВАННЯМ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ	60
3.1. Зарубіжні методи оцінки та управління банківськими ризиками й можливості їх впровадження в Україні.....	60
3.2. Шляхи удосконалення системи управління кредитним ризиком банків України.....	69
ВИСНОВКИ	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	78
ДОДАТКИ	83

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний стан економіки України важко назвати стабільним. У 2019 рік наша країна увійшла обтяжена численними загрозами та ризиками для своєї національної безпеки. Серед соціальних, економічних та фінансових ризиків України експерти усе частіше називають технічний дефолт, кризовий стан банківської системи, рейдерський перерозподіл власності, безпрецедентну втечу капіталів, аграризацію економіки, соціальний вибух. Різке зростання тарифів, цін на енергоносії, продукти харчування змушують домашні господарства утриматись від збереження частини своїх фінансових ресурсів, перейти до їх споживання. А тому фінансова система України та її учасники, найбільш активними із яких наразі є банківські установи, відчують нині різке падіння рівня власної економічної безпеки і зростання рівня ризиків зовнішнього та внутрішнього походження. Значно загострилися в останні роки «хронічні хвороби» фінансового сектору: – криза довіри населення до фінансових інституцій; – відсутність ефективного позичальника та незахищеність посередників-кредиторів, – відсутність чіткої взаємодії між державою, фінансовим ринком і населенням; – наявність значної маси «токсичних» активів у банківській системі; – відстороненість професійних учасників фінансового ринку від стимулювання розвитку реального сектора економіки та їх націленість на отримання швидких доходів у спекулятивній фінансоміці. Значно поглибилися проблеми макро - й - мікропруденційного нагляду за учасниками фінансового ринку, що сприяло неспроможності фінансових посередників розраховуватися за своїми зобов'язаннями.

Банки мають дієві важелі впливу на фінансову, виробничу та інші сфери економіки. Діяльність банків впливає на формування і розвиток всієї системи відносин в країні. Тому без стабільного, надійного і сильного банківського сектору не може нормально функціонувати економіка будь-якої країни. Саме тому управлінню ризиками належить одне з провідних місць в діяльності

банків.

Проблема управління ризиками є за своєю значимістю і актуальності однією з головних у банківському менеджменті при розробці стратегії розвитку банку. Після краху Бреттонвудської валютної системи, у міру поглиблення процесу інтернаціоналізації світового господарства і переходу світової економіки в новий якісний стан, яке отримало в економічній науці назву глобалізації, умови функціонування комерційних банків істотно змінилися.

Масштаби спекулятивного руху капіталів викликають нестабільність обмінних курсів валют, процентних ставок, цін на товари. У цих умовах істотно зростає рівень фінансових ризиків при одночасному ускладненні їх структури та форм прояву.

Зменшити негативні впливи можна шляхом розробки і застосування методів і засобів локалізації ризиків на основі «управління ризиками». При цьому управління фінансовими ризиками слід розглядати невідривно від процесу розвитку світової економіки, оскільки механізм функціонування фінансової системи повинен в першу чергу забезпечувати потреби економіки та міжнародної торгівлі, створювати сприятливіші умови для безперервного процесу відтворення, коли міжнародні торговельні відносини тісно переплітаються з міжнародними валютно-фінансовими і кредитними відносинами. Сформована ситуація вимагає переосмислення ролі процесу управління ризиками в діяльності головних учасників світового фінансового ринку - комерційних банків. У сукупності ризиків, притаманних банківській діяльності, одне з провідних місць за своєю значимістю належить фінансовим ризикам. Ці ризики не існують у банківській діяльності відокремлено, вони інтегровані і притаманні всім фінансовим операціям банку. Рівень і величина фінансових ризиків мають прямий вплив на всі показники банківської діяльності.

Однак останнє десятиліття характеризується недостатністю комплексних теоретичних досліджень і практичних розробок з управління

фінансовими ризиками, супроводжуваними банківською діяльністю, тому важливого практичного і теоретичного значення набуло питання оцінки фінансових ризиків, обрання методів управління ними, інструментів для їх зниження.

Світові фінансові інститути та міжнародні організації, включаючи Світовий банк, Банк міжнародних розрахунків, Базельський комітет з контролю за банківською діяльністю, приділяють все більшу увагу вирішенню питань з управління фінансовими ризиками та контролю над ними. Так в «Основних принципах ефективного банківського нагляду», розроблених Базельським комітетом підкреслюється необхідність наявності в банках інформативних систем, які дозволяють точно вимірювати, відслідковувати та відповідним чином контролювати фінансові ризики. При цьому застосування усіма країнами принципів, викладених у рекомендаціях Базельського комітету, сприятиме створенню рівних конкурентних умов на міжнародних фінансових ринках, стабільності національних банківських систем.

Різноманітні підходи до управління кредитним ризиком у банку в умовах економічної кризи висвітлені у працях О. І. Барановського, О. Д. Вовчак, О. В. Дзюблюка, О. В. Крухмаль. Проблеми дослідження кредитного ризику банку освітлені в низці публікацій таких зарубіжних науковців, як К. Браун, Е. Альтман, Д. Даффі, Т. Кох, Дж. Бессіс, Д. Ландо, С. Кабушкін, П. Роуз. Великий внесок у теорію і практику управління кредитним ризиком банків також зробили вітчизняні науковці, такі як: В. Вітлінський, В. Вовк, Г. Азаренкова, К. Д'яконов, В. Коваленко, В. Корнєєв, Г. Карчева, С. Науменкова, Л. Прийдун, Л. Примостка, І. Сало, В. Сидоренко, В. Подчесова, Н. Ткаченко, Р. Слав'юк, Р. Шевченко.

Актуальність дослідження підтверджується і наслідками глибокої економічної кризи, в якій перебуває Україна. У процесі інтеграції у світове банківське співтовариство, українські банки піддаються не тільки негативному впливу внутрішніх факторів, включаючи, політичні та соціально-економічні, а й впливу несприятливих тенденцій, які характерні останнім

часом для світових фінансових ринків.

Тому об'єктивно існує необхідність у подальшому вивченні та дослідженні проблем управління банківськими ризиками на основі розробки сучасних методів класифікації, мінімізації та хеджування фінансових ризиків. Саме цим зумовлена обрання теми дослідження і саме це підтверджує її актуальність.

Мета і завдання дослідження. Мета даного дослідження полягає у поглибленні теоретичних та практичних знань з управління кредитними ризиками у банках для подальшого застосування їх під час виконання конкретних практичних завдань та розробка рекомендацій щодо його удосконалення.

Для досягнення поставленої мети передбачено постановку і вирішення наступних завдань:

- поглибити та узагальнити теоретико-методологічні засади з управління фінансових ризиків фінансової установи;
- з'ясувати сутність та класифікацію ризиків фінансової установи;
- дослідити вплив кредитного ризику на діяльність фінансових установ;
- охарактеризувати основні методи оцінки та мінімізації банківських ризиків;
- проаналізувати поточний фінансовий стан та якість кредитної діяльності на прикладі ПАТ АБ «Південний»;
- оцінити процес управління кредитним ризиком ПАТ АБ «Південний»;
- проаналізувати процес формування кредитного ризику в банківській системі України;
- вивчити світовий досвід мінімізації кредитного ризику в банках та розробити власні рекомендації;
- розробити пропозиції щодо удосконалення системи управління кредитним ризиком банків України;

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є процес управління фінансовими ризиками, які супроводжують діяльність фінансових установ в

Україні.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є теоретико-методичні засади щодо управління фінансовими ризиками фінансової установ на прикладі ПАТ АБ «Південний».

Методи дослідження. Теоретико-методологічну основу дипломної роботи становить сучасна економічна теорія ризиків, синтез класичних теорій і новітніх поглядів на місце та роль кредитних ризиків у діяльності банків. При виконанні досліджень залежно від конкретних цілей і завдань використовувались аналітично-графічна формалізація кредитної діяльності банку, порівняльний аналіз динаміки показників, прогнозування за допомогою побудови лінії тренду на основі лінійного рівняння.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою магістерського дослідження є законодавчі акти України та нормативно-правові документи, які регламентують діяльність банків в Україні, наукові праці закордонних і вітчизняних учених за темою дослідження, фінансова звітність банків, огляди інформаційно-аналітичних та рейтингових агентств, матеріали науково-практичних конференцій, а також ресурси Інтернет.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні та методологічні положення магістерської роботи доповідалися, обговорювалися та були схвалені на III Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами».

Публікації. Основні положення магістерської роботи опубліковано в збірнику тезисів КНЕУ згідно III Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами».

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, 3 розділів, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст викладено на 77 сторінках, список використаних джерел включає 44 найменувань, додатки подано на 5 сторінках.

ВИСНОВКИ

Успішне функціонування банківської системи України значною мірою залежить від ефективного контролю за ризиками, пов'язаними з банківськими операціями як Національного банку України, так і самих комерційних банків. Під банківським ризиком, як правило, розуміють імовірність того, що певні події, очікувані або несподівані, можуть мати негативний вплив на рівень капіталу або дохідність банку.

Природа фінансового ризику полягає в невизначеності, що виникає в господарському житті внаслідок зрушень на макро- та мікрорівні і призводить до коливань результатів господарювання відносно очікуваних значень. Характерною ознакою фінансового ризику є його спекулятивний характер, тобто можливість одержання внаслідок існування невизначеності у фінансовій сфері як збитків, так і прибутків.

Кредитний ризик має відмітні особливості і є індивідуальним для кожної кредитної установи в банківській сфері. Саме це визначає значною мірою своєрідність напрямів управління кредитними ризиками. Банк, приймаючи рішення про видачу кредиту, повинен орієнтуватися не на оцінку окремих видів кредитного ризику, а на визначення загального ризику по кожному позичальнику з урахуванням специфіки галузевої приналежності підприємства.

До основних напрямів оптимізації кредитної політики доцільно включити: вдосконалення системи оцінки кредитоспроможності позичальника із застосуванням рейтингових моделей; подальше поліпшення усіх аспектів кредитної діяльності й оптимізацію організаційної структури кредитного відділу для забезпечення якісно нової системи управління кредитним портфелем; використання комплексного програмно-цільового підходу до планування діяльності банків; оптимізацію кредитних вкладень за рівнем галузевого ризику з урахуванням потенційної ефективності; збільшення обсягу та видів кредитування для успішної реалізації концепції банку з урахуванням фінансової нестабільності.

Проведений ретроспективний аналіз сучасного стану кредитної активності банків України дозволив виділити такі негативні аспекти, що зумовлюють необхідність посилення контролю за кредитними ризиками та пошуку шляхів їх мінімізації: погіршення якості кредитних портфелів банківських установ, що виявляється у зростанні частки простроченої та негативно класифікованої заборгованості; значні обсяги виданих банками кредитів деноміновані в іноземній валюті, що при знеціненні національної грошової одиниці призводить до посилення боргового навантаження на позичальників та зростання рівня кредитного ризику; підвищення кредитного ризику в банківському секторі України за операціями з пов'язаними з банком особами.

Результати кількісної оцінки рівня кредитних ризиків вітчизняних комерційних банків та їх негативний вплив на стабільність функціонування банківського сектору (погіршення фінансового результату банків у зв'язку з виникненням витрат, що пов'язані з неповерненням суми основного боргу та процентів за розміщеними ресурсами, замороженням коштів у неприбуткових активах, а також з необхідністю формування резервів у значних обсягах; погіршення стану ліквідності банків; зниження якості активів) доводять необхідність мінімізації та контролю кредитних ризиків не лише на мікро-, але й на макрорівні.

Проведений аналіз факторів впливу на рівень кредитного ризику окремого банку показав, що на сьогоднішній день в Україні на рівень кредитного ризику в найбільше впливають макроекономічні фактори, а саме зменшення кредитної активності банків на фоні росту проблемної заборгованості в кредитному портфелі, рівень інфляції, рівень безробіття, як основний показник здорового функціонування економіки.

Досвід застосування механізмів управління кредитним ризиком та методів аналізу процесу банківського кредитування розглянуто в дипломній роботі на прикладі ПАТ АБ «Південний». Що показало, вивчення кредитоспроможності клієнта - один з найважливіших методів, що

застосовується банком, для зниження кредитного ризику і успішної реалізації кредитної політики, оскільки дозволяє уникнути необґрунтованого ризику ще на етапі розгляду заявки на надання кредиту. Проте діюча методика оцінки платоспроможності не є еталоном та потребує значних допрацювань.

За результатами аналізу сучасного стану щодо використання вітчизняними банками інструментів мінімізації кредитного ризику виявлено такі основні недоліки: недостатня ефективність методів мінімізації кредитного ризику, що дозволяють знизити імовірність його реалізації (зокрема, попереджати та мінімізувати ризики шахрайства на етапі прийняття рішення в процесі кредитування), обмежене застосування комерційними банками методів мінімізації кредитного ризику, що полягають у його передачі іншій стороні (зокрема, застосування похідних фінансових інструментів, страхування кредитних ризиків); недосконалість вітчизняного законодавства щодо врегулювання проблемної заборгованості (в частині зменшення обсягу кредитів, деномінованих в іноземній валюті, захисту прав кредиторів).

Додаткові складності у визначенні кредитного ризику виникають у зв'язку з існуванням таких чинників, які виміряти й оцінити у цифрах неможливо. Це стосується, перш за все, морального обличчя і репутації позичальника. Отже, отримати єдину, синтетичну, формалізовану оцінку кредитного ризику позичальника найпростішим шляхом узагальнення цифрових та нецифрових даних неможливо. Підхід до оцінки кредитного ризику потенційних клієнтів має бути системним і комплексним, враховувати їх загальну характеристику, результати аналізу фінансового стану та ефективність заходів (проектів), що кредитуються. Саме від даного процесу значно залежить якість майбутніх активних операцій та доля проблемних кредитів в кредитному портфелі банку.

Крім досвіду з управління кредитним ризиком ПАТ АБ «Південний», в роботі проаналізовано досвід деяких країн з ринковою економікою. Зарубіжні банки для оцінки кредитного ризику застосовують спеціальні методики кредитного рейтингу, що становлять сукупність оцінних параметрів

кредитоспроможності позичальника. Для них характерна комплексність і порівнянність усієї палітри факторів кредитного ризику. За кордоном поширені загалом такі методи управління ризиком, як продаж кредитів, сек'юритизація, скоринг та кредитних бюро. Проте не всі вони мають місце практичного застосування в Україні.

Це дозволило зробити наступні висновки та практичні рекомендації, що найбільш масштабним та діючим шляхом мінімізації кредитного ризику на рівні банківської системи буде створення на рівні держави фінансовоінформаційного центру. Він сприятиме зменшенню асиметрії інформації, посиленню конкуренції між банками (а отже підвищенню якості банківських послуг) з метою кредитування надійних позичальників, а також надасть можливість запропонувати кредитні послуги новим клієнтам. Це допоможе комерційним банкам прийняти відповідні рішення щодо надання кредитів та зменшить імовірність виникнення кредитного ризику.

Отже, реформування банківської системи повинне допомогти у вирішенні проблем, проте не потрібно забувати про умови в яких функціонує банківська система ,як складова економіки країни. Проте на нашу думку, не лише реформування банківської системи повинне стати ключовим моментом в вирішенні проблем, не менш важливим є умови в яких функціонує банківська система ,як складова економіки країни. На нашу думку необхідно забезпечити на державному рівні економічну стабільність та виваженість. Дослідження першого пункту, третього розділу підтвердили це, найбільший вплив на рівень кредитного ризику мають макроекономічні фактори. Тому створення сприятливих макроекономічних умови для ефективного функціонування підприємств – основа якості кредитного портфелю. Саме вирішення макроекономічних негараздів в країн повинне стати основою покращення рівня життя, відновлення реального сектору, поліпшення якості обслуговування кредитів та збільшення кількості надійних клієнтів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондаренко Л. А. Ризик-менеджмент кредитної діяльності комерційного банку : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. к.е.н. : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Л. А. Бондаренко. – Київ : КНЕУ, 2015. – 253 с.
2. Бобиль В. В. Управління банківськими ризиками в умовах фінансової кризи [Текст]: Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук / В. В. Бобиль. – Полтава: 2015. – 442с.
3. Бобиль В. В. Управління фінансовими ризиками банків [Текст]: монографія / В. В. Бобиль, Ю. П. Макаренко. – Дніпропетровськ:Герда, 2014. – 266 с.
4. Борисова С. Є. Формування механізму антикризового ризик-менеджменту в банківській діяльності [Текст] / С. Є. Борисова // Вісник Донбаської державної машинобудівної академії. – 2016. - №3 (39). – С. 207-212.
5. Боровічкіна В. В. Сучасний стан кредитних операцій банків України [Текст] / В. В. Боровічкіна // Кредитно-фінансовий механізм в умовах глобалізаційних викликів: Всеукраїнська студентська наукова конференція: тез. доп. – Київ, 2017. – С. 27-29.
6. Бурилкіна О. Є. Формування резервів за кредитними операціями українських банків: відповідність міжнародним стандартам [Текст] / О. Є. Бурилкіна // Кредитно-фінансовий механізм в умовах глобалізаційних викликів: Всеукраїнська студентська наукова конференція: тез. доп. – Київ, 2017. – С. 31-33.
7. Балянт Г. Р. Банківська система України : становлення і розвиток в умовах глобалізації економічних процесів : монографія / Г. Р. Балянт. – Тернопіль : Астон, 2014. – 358 с.
8. Верхуша Н. П. Механізм управління кредитним ризиком банку : дис. на здобуття. наук. ступеня канд. економ. наук : спец. 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / Н. П. Верхуша. – Суми, 2012. – 234 с.

9. Владимирська Н. І. Особливості сучасних методичних підходів до оцінки кредитоспроможності позичальника / Н. І. Владимирська // Науковий вісник: зб. наук. праць. - Одеса: ОНЕУ, 2013. – Вип. 27(206). - С. 236-243.
10. Вовк, В. Я. Стратегічне управління банками: монографія / В. Я. Вовк. – Харків : НТМТ, 2011. – 336 с.
11. Вовчак О. Кредит і банківська справа: підручник / О. Вовчак, Н. Руцишин, Т. Андрейків – К.: Знання, 2012. – 564 с.
12. Дзюблюк О. В. Грошово-кредитне регулювання у механізмі забезпечення макроекономічної стабілізації і ефективності функціонування банківської системи України: монографія / За ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 530 с.
13. Глущенко В. В. Фінансові ризики комерційного банку / В. В. Глущенко, А. І. Граділь. – Х. : ХНУ, 2015 – 202 с.
14. Горбаненко Н. В. Управління проблемними кредитами / Н. В. Горбаненко // Кредитно-фінансовий механізм в умовах глобалізаційних викликів: Всеукраїнська студентська наукова конференція: тез. доп. – Київ, 2017. – С. 43-46.
15. Демчик І. Управління кредитним ризиком / І. Демчик // Банківський менеджмент. – 2016. – №8. – С. 67-80.
16. Дрозд І. В. Банківський сектор економіки України: Огляд проблем і перспектив розвитку / І. В. Дрозд // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2015. – С. 229-235.
17. Жукова Н. К. Сучасний та проблеми управління кредитним портфелем комерційних банків / Н.К. Жукова, Н.В. Зражевська // Економічний часопис – XXI. – 2013. – №1. – С. 70-72.
18. Зверяков М. І. Антикризове управління фінансовою стійкістю банку в умовах економічних дисбалансів: монографія / М. І. Зверяков, О. М. Зверяков. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – 418 с.

- 19.Зверяков М. І. Управління фінансовою стійкістю банків: підручник / М. І. Зверяков, В. В. Коваленко, О. С. Сергеева. – К.: «Центр навчальної літератури», 2016. – 517 с.
- 20.Закон України «Про банки і банківську діяльність». – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2121-14>
- 21.Закон України «Про Національний банк України». – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
- 22.Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок». – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
- 23.Захарчук А. Ю. Кредитний ризик як невід’ємна частина банківської діяльності / А. Ю. Захарчук // Кредитно-фінансовий механізм в умовах глобалізаційних викликів: Всеукраїнська студентська наукова конференція: тез. доп. – Київ, 2017. – С. 57-59.
- 24.Звіти банку / Офіційний сайт ПАТ АБ «ПІВДЕННИЙ». – URL: <https://bank.com.ua/>
- 25.Інструкція «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні»: постанова Правління Національного банку України: прийнята 28.08.2001 року № 368. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>
- 26.Інструкція «Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями»: постанова Правління Національного банку України: прийнята 30.05.2016 року № 351. – URL: <https://bank.gov.ua/document/download?docId=33378802>
- 27.Квасницька Р. С. Управління кредитними ризиками в банківській системі / Р. С. Квасницька, Н. В. Кунда // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. - №6, Т. 2. – С. 245-249.

28. Коломієць В. С. Практика використання методів управління кредитним ризиком банкам України / В. С. Коломієць // Кредитно-фінансовий механізм в умовах глобалізаційних викликів: Всеукраїнська студентська наукова конференція: тез. доп. – Київ, 2017. – С. 69-73.
29. Кольніченко І. І. Індикатори фінансової стабільності банківської системи / І. І. Кольніченко // Кредитно-фінансовий механізм в умовах глобалізаційних викликів: Всеукраїнська студентська наукова конференція: тез. доп. – Київ, 2017. – С. 73-75.
30. Конспект лекцій з дисципліни «Управління фінансово-інвестиційними ризиками» освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Викладач: Ганзюк С.М. - Кам'янське: ДДТУ, 2017 р. - 84 с.
31. Коваленко В. В. Кредитна діяльність банків України: проблеми та перспективи розвитку: монографія / За ред. В. В. Коваленко. – Одеса: Видавництво «Атлант», 2015. – 217 с.
32. Лобанов А. А. Енциклопедія фінансового ризик-менеджменту / А. А. Лобанов, А. В. Чугунов. – К. : Знання, 2013. – 786 с.
33. Морозова Г. С. Сутність та методи управління кредитним ризиком банку / Г. С. Морозова // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Сер. : Економічні науки. - 2014. - № 7. - С. 343-353.
34. Малахова О. Л. Кредитний менеджмент: навч. посіб. / О. Л. Малахова. – Тернопіль.: Вектор, 2015. – 424 с.
35. Пірог В. В. Напрями вдосконалення управління кредитним ризиком банківської установи / В. В. Пірог, А. Б. Мусіюк // Молодий вчений, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua/>

36. Олійник А. В. Проблемні кредити та їх вплив на платоспроможність банків в Україні / А. В. Олійник, І. В. Воловник // Економіка і суспільство. – 2016. – №6. – С. 300-307.
37. Офіційний сайт Національного банку України. – URL: <http://www.bank.gov.ua>
38. Основні показники діяльності банків України / Національний банк України. – URL: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807
39. Сирчин О. Л. Сучасні особливості визначення рівня кредитного ризику юридичних осіб // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук.праць; за ред.: М. І. Зверькова. – Одеса: Одеський національний економічний університет. – 2017. – № 1 (62). – С. 187–194.
40. Система кількісної оцінки ризиків / Методичні вказівки з інспектування банків, схвалені Постановою Правління НБУ від 15.03.2004 №104. – URL: <http://www.rada.kiev.ua>.
41. Савлук І. С. Вплив внутрішніх і світових процесів на валютний курс в Україні / І. С. Савлук // Кредитно-фінансовий механізм в умовах глобалізаційних викликів: Всеукраїнська студентська наукова конференція: тез. доп. – Київ, 2017. – С. 190-192.
42. Смолева Т. М. Сучасні методи оцінки кредитоспроможності позичальників банками України / Т. М. Смолева // Финансы, учет, банки. – 2014. – №1(20). – С. 241-245.
43. Сментина Н. В. Управління банківськими ризиками: навч. посіб. / Н. В. Сметина. – К. : КНЕУ, 2017. – 540 с.
44. Z-модель Альтмана. – URL: http://www.economicportal.ru/ponyatiya-all/altman_z_model.html